

Τρόποι αποτελεσματικής διοχέτευσης πληροφοριών για την ΕΑΥ: η περίπτωση των επικίνδυνων ουσιών

Περίληψη της έκθεσης του Οργανισμού

Εισαγωγή

Στο νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ, η πληροφόρηση των εργαζομένων και η διαβούλευση μαζί τους σχετικά με τους επικίνδυνους χημικούς παράγοντες που υπάρχουν στο χώρο εργασίας, τους κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια και τα προστατευτικά και προληπτικά μέτρα αποτελεί νομική υποχρέωση του εργοδότη⁽¹⁾. Ο εργοδότης οφείλει να ενημερώνει όχι μόνο τους εργαζομένους και τους εκπροσώπους τους, αλλά και τους εργοδότες κάθε εξωτερικής επιχείρησης που παρεμβαίνει στη δική του⁽²⁾. Οι πληροφορίες πρέπει να παρέχονται κατά τρόπο κατάλληλο ανάλογα με το απο-

τέλεσμα της εκτίμησης του κινδύνου. Αυτό μπορεί να ποικίλλει από την προφορική επικοινωνία μέχρι τη συγκεκριμένη οδηγία και την κατάρτιση που υποστηρίζεται από γραπτές πληροφορίες.

Τα πρόσωπα που συμμετέχουν στην εφαρμογή των μέτρων επαγγελματικής υγιεινής και ασφάλειας σε επίπεδο εργασιακού χώρου, όπως οι εργοδότες ή οι εκπρόσωποι ασφάλειας των εργαζομένων, μερικές φορές αντιμετωπίζουν δυσκολίες στο να βρουν συγκεκριμένες και πρακτικές πληροφορίες για τις επικίνδυνες ουσίες.

Ως εκ τούτου, για τους σκοπούς της ευρωπαϊκής εβδομάδας 2003 για την ασφάλεια και την υγεία, ο Οργανισμός έχει συγκεντρώσει μερικά παραδείγματα καλής πρακτικής που περιγράφουν τρόπους για την αποτελεσματική μεταφορά πληροφοριών σε διαφορετικές ομάδες-στόχους και τρόπους εκτίμησης της καταλληλότητας των πληροφοριών για αυτές τις ομάδες. Ο στόχος είναι να παρασχεθούν στους υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής, στους προμηθευτές χημικών προϊόντων, στους ερευνητές, στους επαγγελματίες της ασφάλειας, στους εργοδότες και τα διαμεσολαβούντα μέρη, όπως οι κοινωνικοί εταίροι, πρακτικές πληροφορίες για να υποστηρίξουν, να προσαρμόσουν και να αξιολογήσουν την προσέγγισή τους.

Επιλέχθηκαν 19 παραδείγματα καλής πρακτικής από ολόκληρη την Ευρώπη και ομαδοποιήθηκαν ανάλογα με το επίπεδο στο οποίο γινόταν η επεξεργασία των πληροφοριών:

Μέσα στις επιχειρήσεις:

- Ολικά ενσωματωμένη διαχείριση ασφάλειας διεργασιών στο κέντρο ανάπτυξης της εταιρείας Lilly (Βέλγιο)
- Πληροφόρηση των εργαζομένων για τους κινδύνους των χημικών προϊόντων — Polimeri Europa (Ιταλία)
- Παρεμβάσεις χαμηλού κόστους: υποκατάσταση και κατάρτιση επικίνδυνων χημικών ουσιών και διεργασιών (Ελλάδα)
- Συστατικά στην εταιρεία Glanbia: συμμετοχή των εργαζομένων στην υποκατάσταση ενός συστήματος αερίου (Ιρλανδία)

Σε επίπεδο προμηθευτών:

- Έλεγχος της εταιρείας Würth Oy για τη χημική ασφάλεια για λογαριασμό των πελατών της (Φινλανδία)
- Υλικοτεχνική υποστήριξη πρόληψης και ελέγχου σχετικά με ατυχήματα που προκαλούνται από χημικές ουσίες και παρασκευάσματα (Ιταλία)
- Κατάλογοι ελέγχου για το πώς γράφονται και διαβάζονται δελτία δεδομένων ασφαλείας (Σουηδία)

Σε κλαδικό επίπεδο:

- Gisbau — Ασφαλής χρήση χημικών ουσιών στον κατασκευαστικό τομέα (Γερμανία)
- Unitech — Τεχνολογία σκλήρυνσης με ακτινοβολία υπεριώδων στον τυπογραφικό κλάδο (Βέλγιο, Γερμανία, Γαλλία, Ηνωμένο Βασίλειο)
- Αξιολόγηση των βιολογικών κινδύνων στον κλάδο επεξεργασίας κρέατος (Γαλλία)
- LAB-Link — Το ανθρώπινο δυναμικό στο εργαστηριακό περιβάλλον (Δανία)

Άλλες παρεμβάσεις από τρίτους:

- Στρατηγική για τη διαχείριση ουσιών (SOMS): πειραματικά πεδία (Κάτω Χώρες)
- Κλαδική πρωτοβουλία για το οργανικό τυπογραφείο χωρίς διαλύτες (από τη Δανία στη Γερμανία και στην Ευρώπη)
- Δικτυακοί τόποι COSHH Essentials και e-COSHH (Ηνωμένο Βασίλειο)
- Στρατηγική ασφάλειας και υγείας κατά των βιολογικών κινδύνων στην Αυστρία
- PIMEX — Σύστημα σήμανσης επιβλαβών ουσιών Picture Mixed Exposure (Αυστρία)
- Εθνικό δίκτυο κέντρων πληροφόρησης για τον αμίαντο (Γαλλία)
- Πρόγραμμα χημικών και βιολογικών παραγόντων — Instituto Navarro de Salud Laboral (Ισπανία)
- Διεθνείς κάρτες χημικής ασφάλειας (ILO/ΔΟΕ)

Σχεδιασμός επιτυχών στρατηγικών επικοινωνίας για τις επικίνδυνες ουσίες

1. Ορισμός του προβλήματος

- Αναλύστε την παρούσα κατάσταση και τις δυνατότητες.
- Εκτιμήστε τη φύση και το εύρος των προβλημάτων.
- Αναζητήστε προηγούμενες εμπειρίες και γνώσεις από άλλους ενδιαφερόμενους, οι οποίες θα αποτελέσουν πολύτιμα στοιχεία για το σχέδιό σας.

Πειραματικά πεδία — Κάτω Χώρες

Το 1999, η ολλανδική κυβέρνηση ενέκρινε μια νέα πολιτική και στρατηγική για τις χημικές ουσίες, τη στρατηγική για τη διαχείριση ουσιών. Για να δοκιμάσει τις νέες πολιτικές στο χώρο εργασίας, αλλά και για να δώσει στις επιχειρήσεις την ευκαιρία να πειραματιστούν με τα μέσα της νέας πολιτικής, η ολλανδική κυβέρνηση αποφάσισε να συστήσει *πειραματικά πεδία*, ή «κήπους δοκιμής», με διάφορους εταίρους σε επίπεδο εταιρείας, αλυσίδας εφοδιασμού και κλάδου. Ο κύριος στόχος ήταν να βελτιωθεί η παροχή και η διαχείριση απαραίτητων πληροφοριών στις συγκεκριμένες ομάδες-στόχους.

2. Διαμόρφωση του μηνύματος

Το περιεχόμενο

- Ξεκινήστε με αξιόπιστες, πλήρεις και εξαντλητικές πληροφορίες για να διαμορφώσετε το μήνυμά σας.
- Επεξεργαστείτε το περιεχόμενο, ώστε να διοχετεύσετε ένα σαφές επικεντρωμένο και χρήσιμο μήνυμα, για παράδειγμα να ενημερώσετε τους εργαζομένους και τους εκπροσώπους ασφάλειας των εργαζομένων για τους κινδύνους, την επικινδυνότητα, τα αποτελέσματα και τις μεθόδους πρόληψης.

(1) Άρθρο 10 της οδηγίας-πλαισίου 89/391/ΕΟΚ και άρθρο 8 της οδηγίας 98/24/ΕΚ για τους χημικούς παράγοντες.

(2) Περισσότερες πληροφορίες και καταλόγους ελέγχου σχετικά με τις επικίνδυνες ουσίες μπορείτε να αναζητήσετε στα τεχνικά δελτία που εκδίδει ο Οργανισμός για να υποστηρίξει την ευρωπαϊκή εβδομάδα 2003 για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία, παραδείγματος χάρι, τεχνικό δελτίο 35 *Διάδοση πληροφοριών σχετικά με επικίνδυνες ουσίες* και τεχνικό δελτίο 41 *Βιολογικοί παράγοντες*.

- Το επίπεδο πολυπλοκότητας και ο τόνος του μηνύματος εξαρτώνται από το κοινό που αποτελεί το στόχο. Μεθερμηνεύστε το μήνυμα με γνώμονα τις ανάγκες, την αντίληψη και τη γλώσσα των παραληπτών του.
- Δεν έχουν όλα τα ακροατήρια-στόχοι ανάγκη από εκτενείς πληροφορίες. Χρειάζονται θεωρητικές ή πρακτικές πληροφορίες, ή και τα δύο;
- Πού είναι τα κενά στις γνώσεις και πώς μπορούν να καλυφθούν; Συμπληρώστε το περιεχόμενο με ευελιξία προκειμένου το μήνυμα να προσαρμόζεται εύκολα στις ανάγκες κάθε χρήστη χωριστά.
- Η διαρκής παρακολούθηση, αξιολόγηση και βελτίωση των πληροφοριών είναι επίσης σημαντικά στοιχεία.

Οι φορείς διάδοσης

- Αναζητήστε εξειδικευμένους και έμπειρους συνεργάτες προκειμένου να βελτιώσετε την ποιότητα και την αξιοπιστία του προγράμματος.

Αξιολόγηση των βιολογικών κινδύνων στον κλάδο επεξεργασίας κρέατος — Γαλλία

Για να προσδιοριστούν και να εντοπιστούν οι βιολογικοί κίνδυνοι που ελλοχεύουν στον κλάδο εκδοράς και κοπής κρέατος, η εξέτασή τους έγινε σε κάθε βήμα χωριστά. Ο σκοπός ήταν επίσης να ενισχυθεί η αντίληψη των κινδύνων στους εργαζομένους μέσω γενικής και εξειδικευμένης κατάρτισης στην εργασία, μιας νέας στρατηγικής για τη μείωση των κινδύνων και της εισαγωγής προστατευτικών μέτρων. Οι πληροφορίες που αποκτήθηκαν έγιναν η βάση για μια σειρά σεμιναρίων και διαλέξεων, όχι μόνο σε τοπικό αλλά και σε εθνικό επίπεδο.

3. Διοχέτευση του μηνύματος

- Επιλέξτε τον αποτελεσματικότερο δίαυλο και την καλύτερη διαθέσιμη τεχνική υποστήριξη.
- Πιθανοί δίαυλοι: μαθήματα κατάρτισης, σεμινάρια, εργαστήρια, κύκλοι επιμόρφωσης, Τύπος, κινητά περιήπτερα, επιδείξεις και τηλεφωνικές γραμμές πληροφόρησης.
- Πιθανά εργαλεία: τευχίδια, αφίσες, φυλλάδια, CD-ROM, βιντεοταινίες, κατάλογοι ελέγχου.
- Προσαρμόστε τα μέσα και τα εργαλεία, ως προς την έκταση και την πολυπλοκότητα, στις ανάγκες του κοινού-στόχου και στις πληροφορίες που θέλετε να μεταβιβάσετε.
- Χρησιμοποιήστε αλληλεπιδραστικά εργαλεία για να τονώσετε την προσοχή του χρήστη.
- Βεβαιωθείτε ότι η πρόσβαση στα εργαλεία είναι εύκολη με σαφείς και κατανοητές πληροφορίες.

4. Υποδοχή του μηνύματος

- Παρακινήστε το ενδιαφέρον της ομάδας-στόχου για συμμετοχή και παροτρύνετε τα μέλη της να συνεργαστούν.
- Ενημερώνετε τακτικά για τις αλλαγές, προκειμένου να αυξήσετε την ταύτιση με το πρόγραμμα.
- Επικοινωνείτε με ευρύ πνεύμα όσον αφορά τους στόχους και τη συλλογή πληροφοριών, και να είστε έτοιμοι για ανταλλαγή απόψεων.
- Παρουσιάστε τα κόστη και τα οφέλη.

Έλεγχος χημικής ασφάλειας για τους πελάτες — Φινλανδία

Προκειμένου να προωθήσει τη φιλική για το περιβάλλον σειρά προϊόντων της, μια κορυφαία φινλανδική εταιρεία χονδρικής πώλησης προσφέρει έναν δωρεάν έλεγχο για τους πελάτες της. Ο έλεγχος περιλαμβάνει διάφορα στάδια και καλύπτει ολόκληρη την επιχείρηση του πελάτη. Οι περισσότεροι πελάτες είναι πρόθυμοι να συνεργαστούν, γεγονός που βελτιώνει την επικοινωνία για τα προϊόντα και τη σχέση μεταξύ προμηθευτή χημικών προϊόντων και πελάτη.

5. Συγκέντρωση και μεταγενέστερη ανατροφοδότηση

- Χρησιμοποιήστε ελέγχους, έρευνες ή ερωτηματολόγια για να αξιολογήσετε τις πληροφορίες και να τις τηρείτε ενήμερες, αλλά και για να προσαρμόσετε το περιεχόμενο του μηνύματος εάν είναι απαραίτητο.

- Μετρήστε την επίδραση και το επίπεδο ανταπόκρισης ή αξιολογήστε την πρόοδο που σημειώθηκε ήδη. Η ανταπόκριση μπορεί να κυμαίνεται από μια απλή κατανόηση και απομνημόνευση μέχρι την προσεκτική τήρηση ή τις συγκεκριμένες ενέργειες.
- Συμβουλευθείτε τους παράγοντες σε επίπεδο χώρου εργασίας για τις προτάσεις και τις απόψεις τους. Εντάξτε τους δυναμικά στις αλλαγές.

Ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων στην υποκατάσταση ενός συστήματος αερίου — Ιρλανδία

Στο πλαίσιο της παραγωγικής διαδικασίας, μια επιχείρηση που παράγει συστατικά για βιομηχανίες τροφίμων χρησιμοποιούσε χλώριο σε αέρια μορφή ως απολυμαντικό για την επεξεργασία της παροχής νερού.

Επειδή οι εργασίες στη μονάδα χλωρίου σε αέρια μορφή συνδέθηκαν με σοβαρούς κινδύνους για τους εργαζομένους, έπειτα από διαβούλευση με τους εργαζομένους εφαρμόστηκε μια ασφαλέστερη μέθοδος με βάση τις προτάσεις τους.

Τα **δελτία δεδομένων ασφάλειας (ΔΔΑ)** είναι η ευρύτερα διαθέσιμη πηγή πληροφοριών. Οι εργαζόμενοι ή οι εκπρόσωποί τους πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κάθε δελτίο δεδομένων ασφάλειας που παρέχει ο προμηθευτής. Τα ΔΔΑ περιέχουν πληροφορίες για τις ιδιότητες των ουσιών, τη φύση των κινδύνων, την αποθήκευση, το χειρισμό, τον προστατευτικό εξοπλισμό κλπ. και χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία βάσεων δεδομένων, καρτών με οδηγίες για τους εργαζομένους και εγχειριδίων ασφάλειας. Το μακροσκελές περιεχόμενο των δελτίων δεδομένων ασφάλειας μάλλον τα καθιστά λιγότερο κατανοητά για τον μέσο εργαζόμενο, και προοριζόμενα κατά κύριο λόγο για το προσωπικό ΕΑΥ και για τον εργοδότη. Οι κίνδυνοι που προκύπτουν κατά τη χρήση ενός προϊόντος, συμπεριλαμβανομένων όλων των επακρίβων λεπτομερειών που απαιτούνται για μια συγκεκριμένη ουσία σε μια καθορισμένη διεργασία, συνήθως δεν μπορούν να εκτιμηθούν εκ των προτέρων. Επειδή μερικές φορές περιέχουν ελλείψεις ή ακόμη και λανθασμένες πληροφορίες, συνιστάται να είστε επιφυλακτικοί όταν τα χρησιμοποιείτε και όταν διοχετεύετε πληροφορίες από τα ΔΔΑ στο χώρο εργασίας.

Επομένως είναι σημαντικό να συμπληρώνετε τις πληροφορίες με άλλες διαθέσιμες πηγές και να μεθερμηνεύετε το δελτίο δεδομένων ασφάλειας με βάση τις συγκεκριμένες ανάγκες της ομάδας-στόχου, τις συνθήκες του εργασιακού χώρου και το γενικότερο περιβάλλον της εταιρείας.

Κατάλογοι ελέγχου για το πώς γράφονται και διαβάζονται δελτία δεδομένων ασφάλειας — Σουηδία

Μια διαρροή ακρυλαμιδίου από ένα εργοτάξιο κατασκευής σήραγγας έστρεψε την προσοχή στην αμφισβητούμενη ποιότητα των δελτίων δεδομένων ασφάλειας (ΔΔΑ) που παρέχει ο προμηθευτής των χημικών προϊόντων. Έπειτα από μελέτη των ΔΔΑ, η σουηδική ομοσπονδία πλαστικών και χημικών προϊόντων ξεκίνησε μια εκστρατεία για να βελτιώσει το περιεχόμενό τους και τις μεθόδους πληροφόρησης των τελικών χρηστών. Το αποτέλεσμα ήταν ένας κατάλογος ελέγχου για τον τρόπο σύνταξης και ανάγνωσης δελτίων δεδομένων ασφάλειας που διατίθεται δωρεάν στον δικτυακό τόπο της ομοσπονδίας.

Περαιτέρω πληροφορίες

Το πλήρες κείμενο της έκθεσης είναι διαθέσιμο στα αγγλικά στον δικτυακό τόπο του Οργανισμού στη διεύθυνση <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/> και μπορεί να μεταφορτωθεί δωρεάν.

Μπορείτε να παραγγείλετε την έντυπη έκθεση με τίτλο *How to convey OSH information effectively: the case of dangerous substances* (Τρόποι αποτελεσματικής διοχέτευσης πληροφοριών για την ΕΑΥ: η περίπτωση των επικίνδυνων ουσιών), European Agency for Safety and Health at Work, 2003, ISBN 92-9191-044-9, από την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Λουξεμβούργο (<http://eur-op.eu.int/>) ή από τα εξουσιοδοτημένα σημεία πώλησης. Η τιμή είναι 25 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ).

Το παρόν τεχνικό δελτίο είναι διαθέσιμο σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ στη διεύθυνση <http://osha.eu.int/ew2003/>